

تحریم کامل نفتی ایران؛ ماموریتی ناممکن

فعالان بازار نفت ادعای مقام های کاخ سفید در زمینه به صفر رساندن صادرات نفت ایران را امری تقریباً غیرممکن می دانند چرا که ماهیت بازار انرژی موجب می شود تا تهران همچنان مشتریانش را داشته باشد.

«دونالد ترامپ» رئیس جمهوری ایالات متحده از اردیبهشت ماه 1397 که به صورت رسمی از توافق هسته ای (برجام) خارج شد، یکی از مهمترین اهداف خود را به صفر رساندن صادرات نفتی جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد. این خواسته از آن زمان تاکنون بارها از سوی مقام های آمریکایی مطرح شده اما همچنان تلاش های واشنگتن راه به جایی نبرده است.

حدود دو ماه قبل که قانون تحریم ها به اجرا درآمد غیرقابل اجرا بودن چنین تصمیمی اثبات شد. در نهایت مقاومت خریداران نفت ایران، کاخ سفید را مجبور کرد معافیت 180 روزه ای را برای تعدادی از کشورها اعلام کند. دولت ترامپ به هشت مشتری مهم نفت تهران اجازه داد تا بدون در نظر گرفتن تحریم های ثانویه به خرید نفت از ایران در سقف مشخص ادامه دهند. عراق، کره جنوبی، چین، تایوان، هند و ژاپن از آسیا و کشورهای اروپایی ایتالیا و یونان از این معافیت ها بهره بردند.

اکنون مقام های کاخ سفید بار دیگر این ادعا را تکرار و تاکید می کنند ایالات متحده این امتیاز را برای محدوده زمانی 6 ماهه اعطا کرده است و بر این اساس دوره آن در ماه می سال 2019 (اردیبهشت 1398) پایان می پذیرد. «برایان هوک» نماینده ویژه وزارت امور خارجه آمریکا در زمینه مسائل ایران به تازگی اعلام کرد واشنگتن به دنبال تمدید این معافیت نیست.

هوک که وظیفه مدیریت کارگروه «گروه اقدام ایران» را برعهده دارد، عنوان داشت که هدف کاخ سفید از اعلام این معافیت مقابله با افزایش قیمت نفت خام در بازارهای جهانی بود. وی افزود: از آنجاکه انتظار

می رود در سال 2019 بازار نفت با افزایش عرضه نسبت به تقاضا مواجه شود، ایالات متحده ممکن است از مشتریان ایران بخواهد که خرید نفت از این کشور را متوقف کنند.

****بازار نفت و تحریم های ترامپ**

البته نکته آشکار در تحولات بازار نفت آن است که با توجه به برقراری تحریم های آمریکا، برخی مشتریان برای خرید نفت از ایران پیشقدم نمی شوند یا تمایل خود را بصورت رسمی نشان نمی دهند. تارنمای خبری «Hellenic Shipping» که به مسائل مربوط به حوزه نفت می پردازد در گزارشی نوشت از آنجاکه کاخ سفید مشخص نکرده است میزان معافیت تا چه زمانی و چه مقداری خواهد بود، کشورها در معامله با تهران هراس دارند. گفتنی است به علت این تحریم ها میزان تولید و خرید و فروش نفت ایران و مشتریان آن به صورت شفاف مشخص نیست.

این گزارش به بررسی های سه شرکت بین المللی که صادرات نفت ایران را رهگیری می کنند استناد کرد و عنوان داشت براساس برآوردهای گوناگون، باوجود کاهش صادرات نفت، ایران روزانه بین 900 هزار تا 1.35 میلیون بشکه نفت به صورت رسمی می فروشد.

براساس آمار موسسه های بین المللی، ایران روزانه حداقل حدود 650 هزار بشکه میعانات گازی را به صورت رسمی صادر می کند؛ البته میزان واقعی صادرات در این بخش هم به علت ترفندهای ایران بیشتر از این آمار برآورد می شود.

علاوه بر این تهران نیز اعلام کرده است صادرات نفت را کاهش نداده زیرا مشتریان جدیدی را برای تولیدات خود در سال 2019 یافته است. این گزارش اما شرایط را برای رهگیری و برآورد دقیق آمار صادرات ایران سخت توصیف کرد زیرا از زمان شروع تحریم ها در نوامبر (آبان ماه)، برخی محموله های ایران به صورت ناشناس و به گونه ای که رادارها قادر به ردگیری آن ها نباشد، به مشتریان فروخته می شود.

به نظر می رسد دولت آمریکا برای مقابله با راهکارهای ایران اقداماتی را در پیش گرفته است. براساس گزارش خبرگزاری «رویترز»، دونالد ترامپ به دریافت کنندگان معافیت نفتی اعلام کرده است که تصمیم دارد صادرات نفت ایران را به صفر برساند و آن را با فروش نفت دیگر صادرکنندگان و از جمله ایالات متحده (به مشتریان تهران) جبران کند. ممکن است برخی کشورها از این خواسته واشنگتن به راحتی پیروی کنند اما برخی کشورها همچون هند قادر نخواهند بود تا به راحتی در این مسیر حرکت کنند.

البته بنابر تحلیل روزنامه «اکونومیست»، رئیس جمهوری ایالات متحده

بر افزایش تولید نفت خام از سوی عراق هم حساب ویژه ای باز کرده است. اگرچه واشنگتن به بغداد معافیت هایی را در زمینه واردات انرژی - برق و گاز- داده است اما شرکت های آمریکایی به شدت بر میزان همکاری خود با پیمانکاران عراقی افزوده اند تا بر ظرفیت های تولید از میدان های نفتی این کشور اضافه کنند.

در آخرین ماه سال 2018 بزرگترین هیات تجاری ایالات متحده در طول یک دهه گذشته به سرپرستی «ریک پری» وزیر انرژی آمریکا، به عراق رفت. به اعتقاد تحلیلگران هدف عمده این گروه تمرکز بر همکاری های نفتی و افزایش تولید و صادرات نفت خام از این کشور بوده است.

****ماموریت غیرممکن ترامپ**

با همه تلاش های بین المللی کاخ سفید، به اعتقاد تحلیلگران بسیاری از مولفه های بازار حکایت از آن دارند که به صفر رساندن صادرات نفت ایران امری تقریباً محال است. در یکی از تازه ترین تحولات کره جنوبی چند روز قبل اعلام کرد دوباره خرید نفت از ایران را از سر می گیرد. گفته می شود این اتفاق ممکن است از چند هفته بعد و در انتهای ماه ژانویه یا اوایل ماه فوریه اجرایی شود. فعالان بازار پیش بینی می کنند این کشور از نفت های بسیار سبک یا میعانات گازی ایران خرید خواهد داشت. کره جنوبی پیش از تحریم ها نیز بزرگترین واردکننده این سوخت با ارزش از ایران بوده است.

تارنمای «اوایل پرایس» (OilPrice) بر این باور است که ایران در مقابل تحریم ها، متحدان قابل توجهی را دارد. دولت «حسن روحانی» روابط با روسیه و هند را تقویت کرده است. از طرف دیگر مسکو نیز خواهان تضعیف سیاست های تحریمی ایالات متحده است. همچنین روابط تهران و دهلی نو نیز ارتقا یافته و حتی راه هایی برای مبادلات مالی ناشی از فروش نفت در پیش گرفته شده است. همچنین اتحادیه اروپا هم به شدت مخالف خروج دولت ترامپ از توافق هسته ای ایران بوده و اکنون راهکارهای مالی ویژه (SPV) را برای ادامه معامله با ایران در دستور کار خود قرار داده است.

این گزارش آورده است باید تا ماه می منتظر بود و تصمیم بعدی ترامپ را مشاهده کرد که آیا واشنگتن بار دیگر دوره شش ماهه معافیت نفتی را برای کشورها تمدید می کند یا خیر. در هر صورت نزدیک شدن به سال 2020 که در آن انتخابات ریاست جمهوری آمریکا برگزار می شود، می تواند تغییری را در سیاست های کاخ سفید ایجاد نماید.

تحلیلگر تارنمای «راشا تودی» نیز معتقد است که ایران برای نفت خود خریداران بالقوه ای را پیدا کرده است و با این خط مشی به

مقابله با تحریم های ایالات متحده می رود. وزارت نفت ایران حتی اعلام کرد که تعداد این مشتریان به نحو محسوسی افزایش پیدا کرده است.

این خبرگزاری روسی اعتقاد دارد تحریم ها بر ایران و مشتریان نفت آن از چند جهت تاثیرگذار است از یک سو کاخ سفید با اعطای معافیت، اجازه انجام معامله نفتی با ایران را به این کشورها می دهد اما از دیگر سو فشارهای مالی را برای تکمیل این معامله ها افزایش داده است. همین موضوع کشورها را برای معامله با ایران نگران می سازد.

به نوشته راشاتودی و به نقل از مقام های وزارت نفت ایران، اکنون باوجود تحریم های آمریکا و خروج ترامپ از برجام، به علت ماهیت رقابتی بازار انرژی و با هدف کسب سود بیشتر، بر تعداد خریداران بالقوه نفت ایران افزوده شده است.